

Komparace systémů vybraných zahraničních soukromých bezpečnostních služeb a návrh ideálního modelu komerční bezpečnosti

Comparison of the Systems of Selected Foreign Private Security Services and the Proposal of an Ideal Model of Commercial Security

HANA FOJTÁŠKOVÁ PETŘEKOVÁ,¹ PETR MIROVSKÝ²

Abstrakt

Tento text se zabývá bezpečnostním prostředím, konkrétně bezpečnostním prostředím komerčním. Nedořešená legislativní stránka fungování českých bezpečnostních agentur poskytuje široký prostor k jejich možnému nárstu profesionality. Česká republika je jedním z posledních států Evropské unie, která nemá tuto kapitolu uzavřenou.

Bezpečnostní sektor je turbulentně se vyvíjející prostředí, kde personální zdroje soukromých bezpečnostních agentur jsou potenciálně využitelné k navýšení vnitřní bezpečnosti státu. Porovnání s fungujícími zahraničními modely může poskytnout inspiraci k profesionalizaci a vzniku konkrétní legislativy v českém komerčním bezpečnostním sektoru.

Klíčová slova

Komerční bezpečnost, komparace, soukromé bezpečnostní služby, fyzická ochrana

Abstract

This text deals with the security environment, specifically the commercial security environment. The unresolved legislative aspect of the functioning of Czech security agencies provides a wide scope for their possible increase in professionalism. The Czech Republic is one of the last countries in the European Union that does not have this chapter closed.

The security sector is a turbulently evolving environment where the personnel resources of private security agencies are potentially available to increase the internal security of the state. Comparison with functioning foreign models can provide inspiration for professionalisation and the development of specific legislation in the Czech commercial security sector.

Key words

Commercial Security, Comparisons, Private Security Services, Physical Protection

1 Ing. Hana Fojtášková Petřeková, LL.M., doktorand Fakulty biomedicínského inženýrství ČVUT v Praze, obor Civilní nouzová připravenost

2 Ing. Petr Mirovský, LL.M., doktorand Fakulty biomedicínského inženýrství ČVUT v Praze, obor Civilní nouzová připravenost

Úvod

V dnešním rychle se měnícím světě, kde se bezpečnost stává stále důležitějším aspektem každodenního života, hrají soukromé bezpečnostní služby klíčovou roli při ochraně osob, majetku a informací. Ať už jde o ochranu firemních areálů, monitorování veřejných prostor, nebo zajištění bezpečnosti na soukromých akcích, tyto služby poskytují klid a jistotu v nejistých časech. Díky pokročilým technologiím a speciálně vyškoleným profesionálům dokážou soukromé bezpečnostní agentury nabídnout komplexní řešení šitá na míru potřebám svých klientů, a to jak v oblasti prevence, tak i v rychlé reakci na případné hrozby. Limitujícím faktorem zde však občas bývá kvalita poskytovaných služeb, či obecně kvalita soukromé bezpečnostní služby. V tomto článku se zaměříme na legislativní rámec, kterým jsou soukromé bezpečnostní služby regulovány, a zejména na komparaci této legislativy se zahraničím. Na základě textu bude následně definován návrh ideálního modelu komerční bezpečnosti využitelného v podmínkách České republiky.

Základní pojmy

Současný stav komerční bezpečnosti v ČR

Pojem soukromé bezpečnostní služby označuje placené služby zaměřené na ochranu osob a majetku. V České republice je poskytování těchto služeb regulováno Zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, podobně jako jakákoli jiná podnikatelská činnost. Aktuálně Česká republika nemá specifický zákon, který by výhradně upravoval činnost soukromých bezpečnostních služeb (SBS). Tyto služby mohou zahrnovat bezpečnostní specialisty, soukromé detektivy, bezpečnostně technické služby a ochranu majetku a osob.

Vzhledem k absenci jednotného legislativního dokumentu, který by podrobně reguloval činnost SBS, je tato oblast řízena různými zákony, které nejsou přímo zaměřeny na SBS. Tato legislativní mezera může potenciálně ovlivnit kvalitu a rozsah služeb poskytovaných různými SBS.

Aktuálně se činnost SBS řídí zejména následujícími zákony:

- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod: Tento zákon zaručuje základní lidská práva a svobody všem osobám na území České republiky, což ovlivňuje pravomoci SBS, které nesmí tato práva omezovat.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník: Občanský zákoník definuje svépomoc, což umožňuje občanovi, a tedy i SBS na základě smlouvy, chránit své právo v případě ohrožení.
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce: Tento zákon upravuje pracovněprávní vztahy a zahrnuje také opatření pro ochranu majetku zaměstnavatele, což je relevantní pro činnost SBS.

- Zákon č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání: Tento zákon upravuje podmínky pro provozování živnosti a konkrétně definuje koncesované živnosti pro SBS, zahrnující ostrahu majetku a osob, soukromé detektivní služby a poskytování technických služeb k ochraně majetku a osob.

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník: Zaměstnanci SBS se řídí běžnými právy každého občana a mohou využívat paragrafy o krajní nouzi a nutné obraně při plnění svých povinností.

- Zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu: Tento zákon upravuje podmínky pro použití střelných zbraní, což vyžaduje, aby zaměstnanci SBS získali zbrojní průkaz po složení příslušných zkoušek.

Absence specifického zákona pro SBS může představovat riziko v oblasti kvality a rozmanitosti nabízených služeb. Nicméně, současný právní rámec poskytuje základní regulaci a ochranu jak pro poskytovatele těchto služeb, tak pro jejich klienty.

V následující části budou popsány legislativní úpravy soukromých bezpečnostních služeb ve vybraných státech Evropy.

Komparace bezpečnostních modelů ve vybraných evropských státech

Kritéria	Francie	Itálie	Nizozemsko	Německo	Finsko	Slovensko	Česká republika
Zákon o SBS	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ne
Použití zbraně zaměstnancem	Stanoveno zákonem o SBS	Stanoveno zákonem o SBS	Stanoveno zákonem o SBS	Stanoveno zákonem o SBS	Stanoveno zákonem o SBS	Stanoveno zákonem o SBS	Stanoveno zákonem o zbraních a střelivu
Spolupráce komerční a státní bezpečnosti	ano	ano	ano	ano	ano	částečně	částečně
Nutnost držení licence k podnikání	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ne
Nutnost archivace záznamů o činnosti	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ne
Periodické přezkušování a výcvik zaměstnanců	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ne

Obr. 1: Komparace jednotlivých kritérií vybraných evropských států v oblasti komerční bezpečnosti

1. Francie

- Legislativní rámec: Soukromé bezpečnostní služby podléhají zákonu č. 83-629 o bezpečnostních službách, který stanovuje požadavky na registraci agentur, získání licencí a dodržování standardů v oblasti školení, povolení a transparentnosti.

- Licence a školení: Bezpečnostní agentury a jejich pracovníci musí obdržet licence od Ministerstva vnitra a absolvovat potřebné školení. Použití zbraní není podrobně upraveno tímto zákonem, ale je regulováno dalšími normativními akty.

- Ochrana osobních údajů: Je kladen důraz na dodržování evropských směrnic a francouzských zákonů na ochranu osobních údajů.

2. Itálie

- Legislativní rámec: Soukromé bezpečnostní služby jsou upraveny zákonem č. 269/1998, který zahrnuje licencování, školení personálu a dodržování zákonů o ochraně údajů a soukromí.

- Spolupráce s veřejnými bezpečnostními orgány: Existuje systém spolupráce mezi soukromými bezpečnostními službami a státními orgány, který zahrnuje sdílení informací a společné řešení mimořádných událostí.

- Použití zbraní: Zaměstnanci mohou nosit zbraně na základě licence a po absolvování odborného školení, přičemž použití zbraní je povoleno pouze v případech oprávněné obrany.

3. Nizozemsko

- Legislativní rámec: Regulace soukromých bezpečnostních služeb je upravena zákonem o soukromých bezpečnostních organizacích a vyšetřovacích agenturách, přičemž licence vydává Ministerstvo veřejné bezpečnosti a spravedlnosti.

- Školení a kvalifikace: Zaměstnanci musí mít potřebné kvalifikace a absolvovat školení, včetně předpisů o používání zbraní.

- Použití zbraní: Zaměstnanci musí mít speciální licenci a použití zbraní je striktně omezeno na specifické situace.

4. Slovensko

- Legislativní rámec: Zákon č. 473/2005 Z.z. o poskytování služieb v oblasti súkromnej bezpečnosti definuje provozování soukromých bezpečnostních služeb, jejich licencování a podmínky provozování, přičemž tyto služby podléhají pravidelnému dohledu a kontrole státních orgánů.

- Licence a školení: Provozovatelé musí získat licenci po splnění odborných zkoušek a předkládat každoroční zprávy o činnosti Ministerstvu vnitra SR.

- Použití zbraně: Použití zbraně zaměstnanci SBS je povoleno za podmínek stanovených zákonem a pouze v případech, kdy situace neumožňuje jiná řešení, přičemž použití zbraní podléhá kontrole státních složek.

5. Německo

- Legislativní rámec: Soukromé bezpečnostní služby jsou v Německu regulovány především § 34a Zákona o obchodu a průmyslu (Gewerbeordnung), který stanovuje pravidla pro provozování těchto služeb včetně požadavků na licence a školení zaměstnanců.

- Licence a školení: Pro provozování soukromých bezpečnostních služeb je nezbytná licence podle § 34a Gewerbeordnung, přičemž zaměstnanci musí projít školením a složit zkoušky zahrnující právní základy, bezpečnostní techniky, komunikaci a další dovednosti.

- Použití zbraně: Zaměstnanci mohou používat zbraně pouze za velmi přísných podmínek podle německého zákona o zbraních (Waffengesetz) a musí získat speciální licenci, která zahrnuje důkladné školení v právních aspektech a bezpečném používání a skladování zbraní.

6. Finsko

- Legislativní rámec: Soukromé bezpečnostní služby jsou ve Finsku regulovány zákonem o soukromých bezpečnostních službách platným od roku 2002, který upravuje podmínky provozování těchto služeb včetně práv a povinností agentur.

- Licence a školení: Poskytovatelé soukromých bezpečnostních služeb musí získat certifikaci vydanou Ministerstvem vnitra Finska a absolvovat speciální školení, které zahrnuje výcvik v použití zbraní, pokud je to vyžadováno.

- Použití zbraně: Soukromé bezpečnostní subjekty mohou používat zbraně za podmínek splnění speciálního výcviku a po schválení policejními orgány, přičemž použití zbraně je povoleno jen v naléhavých případech, kdy nelze trestné jednání ukončit jinými prostředky.

Vyhodnocení komparace v jednotlivých kritériích

Komparace bezpečnostních modelů ve Francii, Itálii, Nizozemsku, Slovensku, Německu a Finsku ukazuje rozmanitost přístupů k regulaci soukromých bezpečnostních služeb. Každý stát má své specifické legislativní, organizační a provozní modely, které odrážejí jejich historický vývoj, právní kulturu a bezpečnostní požadavky. Tato kapitola se zaměřuje na porovnání těchto modelů z hlediska legislativních omezení, školení a kvalifikací, spolupráce s veřejnými bezpečnostními orgány a přístupu k používání zbraní. Výstupem bude návrh ideálního modelu komerční bezpečnosti, který by mohl být aplikován jako best practice.

Legislativní přístup

Legislativní rámec ve všech zkoumaných státech zahrnuje jasně definované zákony a předpisy, které regulují činnost soukromých bezpečnostních služeb. Ve Francii je tento rámec tvořen zákonem č. 83-629, který klade důraz na registraci agentur, licencování

a dodržování standardů v oblasti školení a povolení. Itálie používá zákon č. 269/1998, který mimo jiné zahrnuje i povinnosti týkající se ochrany osobních údajů a soukromí.

Nizozemsko reguluje soukromé bezpečnostní služby prostřednictvím zákona o soukromých bezpečnostních organizacích a vyšetřovacích agenturách, přičemž licence vydává Ministerstvo veřejné bezpečnosti a spravedlnosti. Slovensko využívá zákon č. 473/2005 Z.z., který detailně popisuje licencování, provoz a kontrolu bezpečnostních služeb. Německo má podobně jako Itálie systém, který zahrnuje nejenom licencování a školení, ale také pravidelnou spolupráci mezi státními a soukromými bezpečnostními složkami.

Z komparace vyplývá, že všechny státy kladou důraz na regulaci prostřednictvím licencí a povinného školení. Rozdíly spočívají zejména v detailech těchto předpisů a rozsahu spolupráce s veřejnými bezpečnostními orgány.

Licence a školení

Ve všech státech je získání licence pro provozování soukromé bezpečnostní služby základním předpokladem. Francie vyžaduje registraci agentur u Ministerstva vnitra a povinné školení pro všechny bezpečnostní pracovníky. Itálie stanovuje přísné požadavky na školení, které zahrnují i školení v oblasti ochrany osobních údajů.

Nizozemsko rovněž klade důraz na odborné školení a kvalifikaci, přičemž zaměstnanci musí mít speciální licence pro použití zbraní. Slovensko požaduje, aby všichni provozovatelé soukromých bezpečnostních služeb splnili odborné zkoušky a předkládali každoroční zprávy o své činnosti Ministerstvu vnitra. Německo, kromě běžných licenčních požadavků, integruje školení a kvalifikaci do širšího rámce spolupráce mezi státními a soukromými složkami.

Spolupráce s veřejnými bezpečnostními orgány

Spolupráce mezi soukromými bezpečnostními službami a veřejnými bezpečnostními orgány se liší v míře formality a struktury. Itálie a Německo mají explicitní systémy spolupráce, které zahrnují sdílení informací a společné řešení krizových situací. Francie a Nizozemsko mají obecné rámce pro spolupráci, které jsou flexibilnější a méně formální.

Na Slovensku je spolupráce mezi soukromými a veřejnými bezpečnostními službami méně formální, avšak stále důležitá. Slovensko klade důraz na pravidelnou kontrolu a dohled nad soukromými bezpečnostními službami, což zajišťuje jejich soulad s veřejnými bezpečnostními standardy.

Použití zbraní

Použití zbraní v soukromých bezpečnostních službách je přísně regulováno ve všech státech. Ve Francii a Itálii mohou zaměstnanci nosit zbraně pouze na základě zvláštní licence a po absolvování odborného školení. Nizozemsko a Německo mají velmi přísná

pravidla pro použití zbraní, která zahrnují nejenom získání licence, ale také pravidelné hodnocení a kontrolu.

Na Slovensku je použití zbraní rovněž regulováno, přičemž důraz je kladen na odborné školení a pravidelnou kontrolu státními orgány. Ve všech státech je použití zbraní omezeno na specifické situace a je povoleno pouze v rámci oprávněné obrany.

Návrh ideálního modelu komerční bezpečnosti

Na základě komparace jednotlivých modelů lze navrhnout ideální model komerční bezpečnosti, který by kombinoval nejlepší prvky z každého systému definovaného výše:

1. Striktní legislativní rámec:

- Zákony by měly jasně definovat požadavky na licencování, školení a činnost soukromých bezpečnostních služeb, inspirované modely z Francie, Itálie a Německa. Takový rámec by měl zajistit, že všechny agentury budou fungovat v souladu s právními předpisy a standardy kvality.

2. Povinné odborné školení:

- Zaměstnanci by měli povinně absolvovat odborné školení zahrnující právní předpisy, etiku a techniky používání zbraní. Tato školení by měla být jak vstupní, tak periodická, podobně jako je to v Itálii a Německu. Pravidelné školení by zajistilo, že zaměstnanci budou vždy aktuální s nejnovějšími bezpečnostními postupy a předpisy.

3. Efektivní spolupráce s veřejnými orgány:

- Efektivní spolupráce mezi soukromými a veřejnými bezpečnostními složkami by zahrnovala sdílení informací a společné řešení krizových situací, jak je praktikováno v Itálii a Německu. Státní orgány by měly plnit dozorovou a kontrolní funkci nad činností soukromých bezpečnostních služeb, což by zajistilo dodržování všech právních a bezpečnostních standardů.

4. Ochrana osobních údajů:

- Přísná regulace ochrany osobních údajů by měla být v souladu s evropskými směnicemi, inspirovaná legislativními rámci Francie a Itálie. Tím by bylo zajištěno, že všechna data budou chráněna a soukromí jednotlivců bude respektováno.

5. Přísné podmínky pro použití zbraní:

- Použití zbraní by mělo být povoleno pouze po získání příslušné licence a v souladu s přísnými pravidly definovanými zákonem o soukromých bezpečnostních službách a zákonem o zbraních v příslušném státě, jako je to v Nizozemsku a Německu. Pravidelná hodnocení a kontroly by zajistily, že zbraně budou používány pouze v nezbytných případech a bezpečně.

Ideální model komerční bezpečnosti by měl kombinovat nejlepší prvky z různých existujících systémů. Zákony by měly jednoznačně definovat požadavky na licencování, školení a činnost soukromých bezpečnostních služeb, podobně jako je to u vybraných zahraničních modelů. Zaměstnanci by měli povinně absolvovat odborné školení, které by

zahrnovalo právní předpisy, etiku a techniky používání zbraní. Tato školení by měla být jak vstupní, tak periodická.

Spolupráce mezi soukromými a veřejnými bezpečnostními složkami by měla zahrnovat sdílení informací a společné řešení krizových situací. Státní orgány by měly zároveň plnit dozorovou a kontrolní funkci nad činností soukromých bezpečnostních služeb. Přísná regulace ochrany osobních údajů by měla být v souladu s evropskými směrnici. Použití zbraní by mělo být povoleno pouze po získání příslušné licence a v souladu s přísnými pravidly definovanými zákonem o soukromých bezpečnostních službách a zákonem o zbraních v příslušném státě. Tento model by zajistil vysokou úroveň profesionality a bezpečnosti v komerčním bezpečnostním sektoru.

Závěr

Tento článek se zaměřuje na problematiku komerční bezpečnosti v ČR, respektive její současnou právní úpravu, která neodpovídá standardům ostatních evropských zemí. Cílem bylo reflektovat a komparovat vybraná kritéria u konkrétních zahraničních modelů a na základě jejich vyhodnocení navrhnout ideální model komerční bezpečnosti, kterým by se případná právní úprava v ČR mohla inspirovat. Kvalitu zahraničních soukromých bezpečnostních služeb garantují přesně vymezené legislativní podmínky, což je v prostředí ČR základní problém současného stavu.

Literatura

KAMENÍK, Jiří a František BRABEC. *Komerční bezpečnost*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-303-9.

MACEK, Pavel a František NOVÁK. *Privátní bezpečnostní služby*. Praha: Police History, 2005, 316 s. ISBN 80-86477-23-1.

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu.

Zákon č. 83-629 o bezpečnostních službách (FR).

Zákon č. 473/2005 Z.z., o poskytování služieb v oblasti súkromnej bezpečnosti.

Paragraf § 34a Zákona o obchodu a průmyslu (Gewerbeordnung).

Další vybraná legislativa.